

Temeljem članka 36. Zakona o poljoprivredi („Narodne novine“ broj 118/18., 42/20., 127/20., 52/21. i 152/22.), članka 3. Uredbe Komisije (EU) br. 1408/2013 od 18. prosinca 2013. godine o primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore de minimis u poljoprivrednom sektoru („Službeni list Europske unije“ L 352/9 od 24. prosinca 2013. godine), Uredbe Komisije (EU) 2019/316 od 21. veljače 2019. godine o izmjeni Uredbe (EU) br. 1408/2013 o primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore de minimis u poljoprivrednom sektoru („Službeni list Europske unije LI 51/1 od 22. veljače 2019. godine), članka 3. Uredbe Komisije (EU) br. 1407/2013 o primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore („Službeni list europske unije„ L 352/1 od 24. prosinca 2013. godine) Uredbe Komisije (EU) 2020/972 od 02. srpnja 2020. godine o izmjeni Uredbe (EU) br. 1407/2013 u pogledu njezina produljenja i o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 u pogledu njezina produljenja i odgovarajućih prilagodbi („Službeni list Europske unije„ L 215/3 od 7. srpnja 2020. godine), Uredbe komisije (EU) 2023/2831 od 13. prosinca 2023. o primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore („Službeni list Europske unije„ L 2023/2831 od 15. prosinca 2023. godine), članka 49. stavak 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu („Narodne novine“ broj 20/18., 115/18., 98/19 i 57/22.) i članka 19. Statuta Virovitičko-podravске županije („Službeni glasnik“ Virovitičko-podravске županije br. 2/21.) uz pozitivno mišljenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva Republike Hrvatske, KLASA:404-01/24-01/142, URBROJ:525-07/311-24-2 od 24. listopada 2024. godine, Skupština Virovitičko-podravске županije donijela je na _____ sjednici održanoj dana _____ 2024. godine

PROGRAM

mjera potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Virovitičko-podravске županije za razdoblje 2025. – 2027. godine

Program mjera potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Virovitičko-podravске županije za razdoblje 2025.-2027. godine (u daljnjem tekstu: Program potpora) obuhvaća mjere koje su usklađene s uredbama Europske komisije koje uređuju potpore male vrijednosti.

Program potpora obuhvaća mjere usmjerene povećanju učinkovitosti poljoprivrednih gospodarstava, unaprjeđenja konkurentnosti proizvodnje i prerade poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene, jačanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava u ruralnim područjima, kao i drugih strateških ciljeva utvrđenih poljoprivrednom politikom Republike Hrvatske

Program potpora obuhvaća sljedeće mjere potpora:

1. Potpora male vrijednosti u stočarstvu
2. Potpora male vrijednosti za voćarsku, vinogradarsku i povrtlarsku proizvodnju
3. Potpora male vrijednosti za ratarsku proizvodnju
4. Potpora za podizanje plastenika i staklenika za uzgoj povrća i voća
5. Potpora za podizanje/rekonstrukciju intenzivnih višegodišnjih nasada
6. Potpora za sufinanciranje troškova umjetnog osjemenjivanja goveda
7. Potpora za umjetno osjemenjivanje nazimica i krmača
8. Potpora za ulaganje u poboljšanje kvalitete mužnje i skladištenje mlijeka
9. Potpora za kupovinu uzgojno valjanih grla u stočarstvu

10. Potpora za uzgoj i držanje valjanih junica mliječnih pasmina
11. Potpora za očuvanje pčelinjeg fonda
12. Potpora male vrijednosti za okrupnjavanje i poboljšavanje poljoprivrednog zemljišta
13. Potpora za nabavu opreme za preradu poljoprivrednih proizvoda
14. Potpora za manifestacije, promociju i plasiranje proizvodnje

1.

Mjere potpora pod točkama od 1. do 12. su potpore male vrijednosti u poljoprivrednom sektoru i usklađene su s Uredbom Komisije (EU) br. 1408/2013 od 18. prosinca 2013. godine o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore de minimis u poljoprivrednom sektoru („Službeni list Europske unije“ L 352/9 od 24. prosinca 2013. godine) i Uredbom Komisije (EU) 2019/316 od 21. veljače 2019. godine o izmjeni Uredbe (EU) br. 1408/2013 o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore de minimis u poljoprivrednom sektoru („Službeni list Europske unije“ LI 51/1 od 22. veljače 2019. godine), (u daljnjem tekstu: Uredba Komisije (EU) 1408/2013) i dodjeljuju se korisnicima koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda, uz iznimku:

- a) potpora čiji je iznos određen na temelju cijene ili količine proizvoda stavljenih na tržište,
- b) potpore za djelatnosti povezane s izvozom prema trećim zemljama ili državama članicama, odnosno potpora koje su u izravnoj vezi s izvezenim količinama, uspostavom i djelovanjem distribucijske mreže ili drugim tekućim izdacima koji su povezani s izvoznom djelatnošću i
- c) potpora koje se uvjetuje uporabom domaćih proizvoda umjesto uvoznih.

U smislu navedene Uredbe poljoprivredni proizvod je proizvod iz Priloga 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije uz iznimku proizvoda ribarstva i akvakulture. U članku 2. stavku 3. navedene Uredbe utvrđen je pojam „proizvodnog sektora“ koji se odnosi na sektore navedene u članku 1. stavku 2. točaka od (a) do (w) Uredbe (EU) 1308/2013. Europskog parlamenta i Vijeća, a koji su odgovarajući dijelovima Priloga 1. Ugovora o funkcioniranju EU.

Potpore male vrijednosti u poljoprivrednom sektoru koje su odobrene prema Uredbi Komisije (EU) 1408/2013 ne smiju prelaziti iznos od 20.000,00 eura po pojedinom korisniku u bilo kojem razdoblju unutar tri fiskalne godine. Pri tome se uzimaju u obzir sve potpore male vrijednosti neovisno o instrumentu i razini davatelja potpore male vrijednosti. U obzir se uzimaju i sredstva iz fondova EU ukoliko ih je korisnik primio kao potporu male vrijednosti, neovisno o instrumentu dodjele.

Za potrebe prethodno navedene Uredbe pojmom „jedan poduzetnik“ obuhvaćena su sva poduzeća koja su u najmanje u jednom od sljedeći međusobnih odnosa:

- a) jedno poduzeće ima većinu glasačkih prava dioničara ili članova u drugom poduzeću,
- b) jedno poduzeće ima pravo imenovati ili smijeniti većinu članova upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela drugog poduzeća
- c) jedno poduzeće ima pravo ostvariti vladajući utjecaj na drugo poduzeće prema ugovoru sklopljenom s tim poduzećem ili prema odredbi statuta ili društvenog ugovora tog poduzeća i

d) jedno poduzeće koje je dioničar ili član u drugom poduzeću, kontrolira samo, u skladu s dogovorom s drugim dioničarima ili članovima tog poduzeća, većinu glasačkih prava dioničara ili glasačkih prava u tom poduzeću.

2.

Mjere potpore pod točkom 13. do 14. usklađene su s Uredbom Komisije (EU) br. 1407/2013 od 18. prosinca 2013. godine o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore („Službeni list Europske unije“ L 352/1 od 24. prosinca 2013. godine), Uredbom Komisije (EU) 2020/972 od 02. srpnja 2020. godine o izmjeni Uredbe (EU) br. 1407/2013 u pogledu njezina produljenja i o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 u pogledu njezina produljenja i odgovarajućih prilagodbi („Službeni list Europske unije“ L 215/3 od 07. srpnja 2020. godine), (u daljnjem tekstu: Uredba Komisije (EU) 1407/2013) i Uredbe komisije (EU) 2023/2831 od 13. prosinca 2023. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore („Službeni list Europske unije“, L 2023/2831 od 15. prosinca 2023. godine, (u daljnjem tekstu: Uredba Komisije (EU) 2023/2831) i dodjeljuju se korisnicima u svim sektorima, osim na:

- (a) potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima koji se bave primarnom proizvodnjom proizvoda ribarstva i akvakulture;
- (b) potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima koji se bave preradom i stavljanjem na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture, ako je iznos potpore utvrđen na temelju cijene ili količine kupljenih proizvoda ili proizvoda stavljenih na tržište;
- (c) potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima u primarnoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda;
- (d) potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima u sektoru prerade i stavljanja na tržište poljoprivrednih proizvoda, u jednom od sljedećih slučajeva:
 - i. ako se iznos potpore utvrđuje na temelju cijene ili količine tih proizvoda koji su kupljeni od primarnih proizvođača ili koje dotični poduzetnici stavljaju na tržište;
 - ii. ako su potpore uvjetovane njihovim djelomičnim ili potpunim prenošenjem na primarne proizvođače;
- (e) potpore dodijeljene za djelatnosti povezane s izvozom u treće zemlje ili države članice, konkretno potpore izravno povezane s izvezenim količinama, uspostavljanjem i radom distribucijske mreže ili drugim tekućim rashodima povezanim s djelatnošću izvoza;

(f) potpore koje se uvjetuju upotrebom domaćih proizvoda ili usluga umjesto uvoznih.

Potpore male vrijednosti koje su odobrene prema Uredbi Komisije (EU) 2203/2831 ne smije premašiti 300 000 EUR tijekom bilo kojeg trogodišnjeg razdoblja. Navedena gornja granica se primjenjuje bez obzira na oblik de minimis potpore ili na cilj koji se namjerava postići te neovisno o tome financira li se potpora koju dodjeljuje država članica u cijelosti ili djelomično iz sredstava koja potječu iz Unije.

Za potrebe ove Uredbe pojam „jedan poduzetnik” znači sva poduzeća koja su barem u jednom od sljedećih odnosa jedan prema drugom:

- a) jedno poduzeće ima većinu glasačkih prava dioničara ili članova u drugom poduzeću;
- b) jedno poduzeće ima pravo imenovati ili smijeniti većinu članova upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela drugog poduzeća;
- c) jedno poduzeće ima pravo na ostvarivanje vladajućeg utjecaja nad drugim poduzećem na temelju ugovora sklopljenog s tim poduzećem ili na temelju odredbe njegova osnivačkog akta ili statuta;
- d) jedno poduzeće, koje je dioničar ili član u drugom poduzeću, samo kontrolira većinu glasačkih prava dioničara ili glasačkih prava članova u tom poduzeću u dogovoru s drugim dioničarima ili članovima tog poduzeća.

Poduzeća koja su u bilo kojem odnosu iz točaka od (a) do (d) preko jednog ili više drugih poduzeća također se smatraju jednim poduzetnikom.

3.

Sredstva za provođenje Programa mjera bit će osigurana u Proračunu Virovitičko-podravske županije iz prihoda ostvarenih od zakupa poljoprivrednog zemljišta, prodaje, prodaje izravnom pogodbom i davanje na korištenje poljoprivrednog zemljišta bez javnog poziva, a namijenjena su za svrhu sukladno članku 49. stavka 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Porez na dodanu vrijednost (PDV) nije prihvatljiv trošak kod dodjele potpore, osim kada se ne može tražiti njegov povrat u skladu s nacionalnim zakonodavstvom o PDV-u.

Jedan korisnik može ostvariti potpore po više mjera pod uvjetom da ukupni iznos primljenih potpora ne premašuje 2.000,00 eura godišnje.

4.

Mjere potpora male vrijednosti u poljoprivrednom sektoru sukladne Uredbi Komisije (EU) 1408/2013

Mjera 1. Potpora male vrijednosti u stočarstvu

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, upisan u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ili u Upisnik poljoprivrednika kao obrt ili trgovačko društvo registrirano za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije te ulaganje mora biti na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Cilj je opremanje i građenje novih i/ili rekonstrukcija vlastitih gospodarskih objekata za primarnu poljoprivrednu proizvodnju (izgradnja i rekonstrukcija objekata za držanje stoke i/ili stočne hrane), troškovi novih strojeva i priključaka, opremanje i postavljanje sustava obnovljivih izvora energije (fotonaponskih elektrana) na gospodarske objekte za vlastite potrebe pri čemu korisnik mora imati Potvrdu o trajnom pogonu izdan od HEP-ODS d.o.o.

Intenzitet potpore po korisniku

- je do 50% od iznosa prihvatljivih troškova, a najviše do 2.000,00 eura godišnje.
- je do 70 % iznosa prihvatljivih troškova, a najviše 2.000,00 eura za mlade poljoprivrednike koji su uspostavili gospodarstvo tijekom pet godina prije datuma podnošenja zahtjeva za potporu te nisu stariji od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti) u godini podnošenja zahtjeva.

Potpore se ne dodjeljuju za troškove PDV-a i drugih poreza, carina i sličnih troškova.

Mjera 2. Potpora male vrijednosti za voćarsku, vinogradarsku, povrtlarsku i cvjećarsku proizvodnju (uključujući proizvodnju ljekovitog i začinskog bilja)

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, upisan u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva ili u Upisnik poljoprivrednika kao obrt ili trgovačkog društva registrirano za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije te ulaganje mora biti na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Cilj je opremanje i građenje novih i/ili rekonstrukcija vlastitih gospodarskih objekata za uzgoj poljoprivrednih proizvoda vlastitog voća, grožđa, povrća i cvijeća za prodaju potrošačima (plastenika, staklenika, oprema za zaštitu nasada, navodnjavanje, berbu, skladištenje), troškovi novih strojeva i priključaka, opremanje i postavljanje sustava obnovljivih izvora energije (fotonaponskih elektrana) na gospodarske objekte za vlastite potrebe pri čemu korisnik mora imati Potvrda o trajnom pogonu izdan od HEP-ODS d.o.o.,

Intenzitet potpore po korisniku

- je do 50% od iznosa prihvatljivih troškova, a najviše do 2.000,00 eura godišnje.
- je do 70 % iznosa prihvatljivih troškova, a najviše 2.000,00 eura za mlade poljoprivrednike koji su uspostavili gospodarstvo tijekom pet godina prije datuma podnošenja zahtjeva za potporu te nisu stariji od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti) u godini podnošenja zahtjeva.

Potpore se ne dodjeljuju za troškove PDV-a i drugih poreza, carina i sličnih troškova.

Mjera 3. Potpora male vrijednosti za ratarsku proizvodnju

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, upisan u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ili u Upisnik poljoprivrednika kao obrt ili trgovačko društvo registrirano za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije te ulaganje mora biti na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivih troškovi

Cilj je opremanje gospodarstva sa novim strojevima i priključcima, opremanje i građenje novih i/ili čuvanje i/ili pakiranje prerađenih poljoprivrednih proizvoda (oprema za preradu, čuvanje i pakiranje prerađenih ratarskih proizvoda), izgradnja/nabava nove opreme za sustav navodnjavanja, opremanje i postavljanje sustava, opremanje i postavljanje sustava obnovljivih izvora energije (fotonaponskih elektrana) na gospodarske objekte za vlastite potrebe pri čemu korisnik mora imati potvrdu o trajnom pogonu izdan od HEP-ODS d.o.o.,

Intenzitet potpore po korisniku

- je do 50% od iznosa prihvatljivih troškova, a najviše do 2.000,00 eura godišnje.
- je do 70 % iznosa prihvatljivih troškova, a najviše 2.000,00 eura za mlade poljoprivrednike koji su uspostavili gospodarstvo tijekom pet godina prije datuma podnošenja zahtjeva za potporu te nisu stariji od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti) u godini podnošenja zahtjeva.

Potpore se ne dodjeljuju za troškove PDV-a i drugih poreza, carina i sličnih troškova.

Mjera 4. Potpora za podizanje plastenika i staklenika za uzgoj povrća i voća

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, upisan u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ili u Upisnik poljoprivrednika kao obrt ili trgovačko društvo registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije, te ulaganje mora biti na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Cilj je povećati prinose i produktivnost povrtlarske i voćarske proizvodnje. Potpora se odobrava za troškove nabave i postavljanja te opremanje novih plastenika/staklenika.

Prihvatljivi troškovi su: troškovi nabave/izgradnje novih ili rekonstrukcije/obnove vlastitih postojećih plastenika/staklenika najmanje površine 100m² i njihovo opremanje pod uvjetom da je nabavljeno od proizvođača ili ovlaštenog distributera.

Intenzitet potpore po korisniku

- je do 50% od iznosa prihvatljivih troškova, a najviše do 2.000,00 eura godišnje.
- je do 70 % iznosa prihvatljivih troškova, a najviše 2.000,00 eura za mlade poljoprivrednike koji su uspostavili gospodarstvo tijekom pet godina prije datuma podnošenja zahtjeva za

potporu te nisu stariji od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti) u godini podnošenja zahtjeva.

Potpore se ne dodjeljuju za troškove PDV-a i drugih poreza, carinu i slične troškove.

Mjera 5. Potpora za podizanje /rekonstrukciju intenzivnih višegodišnjih nasada

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, upisan u Upisnik obiteljskih poljoprivrednika kao obrt ili trgovačko društvo registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije, te ulaganje mora biti na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Cilj je povećati proizvodnju voća. Potpora se odobrava za intenzivan uzgoj višegodišnjih nasada, odnosno uređenje i pripremu tla za sadnju intenzivnih trajnih nasada i nabavu deklariranog sadnog materijala.

Minimalna površina na kojoj se podižu intenzivni trajni nasadi je 0,5 ha.

Intenzitet potpore po korisniku

- je do 50% od iznosa prihvatljivih troškova, a najviše do 2.000,00 eura godišnje.
- je do 70 % iznosa prihvatljivih troškova, a najviše 2.000,00 eura za mlade poljoprivrednike koji su uspostavili gospodarstvo tijekom pet godina prije datuma podnošenja zahtjeva za potporu te nisu stariji od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti) u godini podnošenja zahtjeva.

Potpore se ne dodjeljuju za troškove PDV-a i drugih poreza, carinu i slične troškove.

Mjera 6. Potpora za sufinanciranje troškova umjetnog osjemenjivanja goveda

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu i upisan je u Upisnik obiteljskih gospodarstava, odnosno u Upisnik poljoprivrednika kao samoopskrbno gospodarstvo ili obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije, te se proizvodnja mora odvijati na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Potpora se dodjeljuje za umjetno osjemenjivanje po jednoj usluzi za umjetno osjemenjivanje krava i junica. Za svako sljedeće osjemenjivanje za istu životinju neće se dodjeljivati potpora.

Intenzitet potpore po korisniku

- je do 50% od iznosa prihvatljivih troškova, a najviše do 400,00 eura godišnje.
- je do 70 % iznosa prihvatljivih troškova, a najviše 400,00 eura za mlade poljoprivrednike koji su uspostavili gospodarstvo tijekom pet godina prije datuma podnošenja zahtjeva za potporu te

nisu stariji od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti) u godini podnošenja zahtjeva.

Potpore se ne dodjeljuju za troškove PDV-a i drugih poreza, carinu i slične troškove.

Mjera 7. Potpora za umjetno osjemenjivanje nazimica i krmača

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, upisan u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ili u Upisnik poljoprivrednika kao obrt ili trgovačko društvo registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije, te ulaganje mora biti na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Potpore se dodjeljuje za sufinanciranje troškova nabave sjemena nerastova za umjetno osjemenjivanje nazimica i krmača. Potpora za sufinanciranje troškova nabave sjemena nerastova dodjeljuje se u iznosu od 50% prihvatljivih troškova.

Intenzitet potpore po korisniku

- je do 50% od iznosa prihvatljivih troškova, a najviše do 250,00 eura godišnje.
- je do 70 % iznosa prihvatljivih troškova, a najviše 250,00 eura za mlade poljoprivrednike koji su uspostavili gospodarstvo tijekom pet godina prije datuma podnošenja zahtjeva za potporu te nisu stariji od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti) u godini podnošenja zahtjeva.

Potpore se ne dodjeljuju za troškove PDV-a i drugih poreza, carinu i slične troškove.

Mjera 8. Potpora za ulaganje u poboljšanje kvalitete mužnje i skladištenje mlijeka

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, upisan u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ili u Upisnik poljoprivrednika kao obrt ili trgovačko društvo registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije, te ulaganje mora biti na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Potpore je namijenjena povećanju kvalitete mlijeka proizvedenog na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, s ciljem poticanja mliječnog stočarstva. Prihvatljivi trošak je kupnja nove opreme/dijelova opreme za mužnju, hlađenje i čuvanje mlijeka.

Intenzitet potpore po korisniku

- je do 50% od iznosa prihvatljivih troškova, a najviše do 2.000,00 eura godišnje.

- je do 70 % iznosa prihvatljivih troškova, a najviše 2.000,00 eura za mlade poljoprivrednike koji su uspostavili gospodarstvo tijekom pet godina prije datuma podnošenja zahtjeva za potporu te nisu stariji od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti) u godini podnošenja zahtjeva.

Potpore se ne dodjeljuju za troškove PDV-a i drugih poreza, carinu i slične troškove.

Mjera 9. Potpora za kupovinu uzgojno valjanih grla u stočarstvu

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, upisan u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ili u Upisnik poljoprivrednika kao samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo ili obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije, te se proizvodnja mora odvijati na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Cilj je povećati stočarsku proizvodnju. Potpora se odobrava za troškove kupovine uzgojno valjanih grla u stočarskoj proizvodnji.

Prihvatljivi su troškovi nabave uzgojno valjanih grla u govedarskoj, svinjogojskoj, ovčarskoj i kozarskoj proizvodnji. Uzgojno valjane junice za proizvodnju mlijeka moraju biti steone pet i više mjeseci te moraju biti upisane u Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ), odnosno u druge propisom utvrđene registre kojim se potvrđuje da su uzgojno valjane. Korisnik potpore obvezan je držati domaće životinje za koje je ostvario potporu minimalno tri godine od dana ostvarivanja potpore, osim u slučaju više sile.

Kupovina uzgojno valjanih junica za proizvodnju u sustavu krava - tele nije prihvatljiv trošak.

Intenzitet potpore

Do 50% prihvatljivih troškova i može iznositi:

- do 1.000,00 eura po grlu u govedarskoj proizvodnji, a najviše ukupno po korisniku do 2.000,00 eura godišnje,

- do 150,00 eura za ženska grla u svinjogojskoj proizvodnji i do 200,00 eura za muška grla, a najviše ukupno po korisniku do 2.000,00 eura godišnje,

- do 100,00 eura za ženska grla u ovčarskoj i kozarskoj proizvodnji i do 150,00 eura za muška grla, a najviše ukupno po korisniku do 2.000,00 eura godišnje.

Potpore se ne dodjeljuju za troškove PDV-a i drugih poreza, carine i slične troškove.

Mjera 10. Potpora za uzgoj i držanje valjanih junica mliječnih pasmina

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, upisan u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ili u Upisnik poljoprivrednika kao obrt ili trgovačko društvo registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije, te ulaganje mora biti na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Potpore se odobrava za troškove uzgoja i držanja uzgojno valjanih junica mliječne pasmine iz vlastitog uzgoja u jediničnom iznosu po grlu. Uzgojno valjane junice moraju biti steone 5 i više mjeseci, te moraju biti upisane u Jedinstveni registar domaćih životinja koji vodi Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu. Korisnik potpore obavezan je držati grla za koje je ostvario potporu minimalno 3 godine od dana ostvarivanja potpore, osim u slučaju više sile (bolest, uginuće, prirodna nepogoda i slično).

Intenzitet potpore po korisniku

Potpore za uzgoj i držanje uzgojno valjanih junica odobrava se u iznosu do 300,00 eura po grlu, a ako korisnik potpore nije stariji od 40 godina u godini podnošenja zahtjeva potpora se uvećava za 30 %. Korisnik najviše može godišnje ostvariti potporu za 5 junica iz vlastitog uzgoja.

Mjera 11. Potpora za očuvanje pčelinjeg fonda

Korisnik potpore

Fizička ili pravna osoba upisana u Evidenciju pčelara.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Cilj je ojačati pčelinji fond uslijed klimatskih promjena. Potpora se odobrava za trošak kupovine nacionalne staklenke, povećanje broja pčelinjih zajednica, te sufinanciranje držanja i uzgoja pčela.

Uvjet je dokaz da prihvatljivi trošak nije financiran iz Nacionalnog programa.

Troškovi prihvatljivi za sufinanciranje u sklopu sektorskih intervencija u sektoru pčelarstva nisu prihvatljivi za sufinanciranje u sklopu ovog Programa.

Intenzitet potpore po korisniku

Iznos potpore je do 50% prihvatljivih troškova, a najviše 500,00 eura godišnje po korisniku.

Iznos potpore za držanje i uzgoja pčela je 5,00 eura po svakoj pčelinjoj zajednici, a najviše 500,00 eura godišnje po korisniku.

Mjera 12. Potpora male vrijednosti za okrupnjavanje i poboljšanje poljoprivrednog zemljišta

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu i upisan je u Upisnik obiteljskih poljoprivrednik gospodarstava, odnosno upisan je u Upisnik poljoprivrednika kao samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo, obrt ili trgovačko društvo registrirani za poljoprivrednu djelatnost.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije, te ulaganje mora biti na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Kupnja isključivo poljoprivredne površine koja graniče s površinama u vlasništvu korisnika.

Uređenje poljoprivrednog zemljišta i sanacija zapuštenog poljoprivrednog zemljišta s ciljem privođenja poljoprivrednoj proizvodnji.

Intenzitet potpore po korisniku

- je do 50% od iznosa prihvatljivih troškova, a najviše do 2.000,00 eura godišnje.

- je do 70 % iznosa prihvatljivih troškova, a najviše 2.000,00 eura za mlade poljoprivrednike koji su uspostavili gospodarstvo tijekom pet godina prije datuma podnošenja zahtjeva za potporu te nisu stariji od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti) u godini podnošenja zahtjeva.

Potpore se ne dodjeljuju za troškove PDV-a i drugih poreza, carine i sličnih troškova.

Mjere potpore male vrijednosti sukladne Uredbi Komisije (EU) 1407/2013

Mjera 13. Potpora za nabavu opreme za preradu poljoprivrednih proizvoda

Korisnici potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu i upisan je u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, odnosno upisan je u Upisnik poljoprivrednika kao samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo, obrt ili trgovačko društvo registrirani za poljoprivrednu djelatnost i posjeduje registriran, odnosno odobren objekt u poslovanju s hranom.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije, te ulaganje mora biti na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi

Potpore se odobrava za ulaganja u opremanje gospodarstva koje će dovesti do povećanja količine, povećanja produktivnosti i/ili unaprjeđenja kvalitete obrade i prerade poljoprivrednih proizvoda (mesa, voća, povrća, mlijeka, ljekovitog bilja) na poljoprivrednom gospodarstvu koje se bavi poljoprivrednom proizvodnjom.

Prihvatljivi troškovi su troškovi nabave opreme za obradu i preradu poljoprivrednih proizvoda (mesa, voća, povrća, mlijeka, ljekovitog bilja), a u svrhu prerade poljoprivredne proizvodnje iz Dodatka I. ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Intenzitet potpore po korisniku

- je do 50% od iznosa prihvatljivih troškova, a najviše do 2.000,00 eura godišnje.

- je do 70 % iznosa prihvatljivih troškova, a najviše 2.000,00 eura za mlade poljoprivrednike koji su uspostavili gospodarstvo tijekom pet godina prije datuma podnošenja zahtjeva za potporu te nisu stariji od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti) u godini podnošenja zahtjeva.

Potpore se ne dodjeljuju za troškove PDV-a i drugih poreza, carine i sličnih troškova.

Mjera 14. Potpora za manifestacije, promociju i plasiranje poljoprivredne proizvodnje

Korisnik potpore

Korisnik potpore je poljoprivrednik koji obavlja djelatnost poljoprivrede na poljoprivredno gospodarstvu upisan je u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, odnosno upisan je u Upisnik poljoprivrednika kao samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo, obrt, ili trgovačko društvo registrirani za poljoprivrednu djelatnost, te zadruge i udruge koje djeluju i osnovane su radi poljoprivrede, promicanje poljoprivrede i/ili pružanja stručne pomoći s područja poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Korisnik potpore mora imati sjedište ili prebivalište na području Županije.

Kratki opis i prihvatljivi troškovi:

Cilj je da se tržište upozna s proizvodima i poveća tržišni doseg poljoprivredne proizvodnje.

Potpore se može dodijeliti:

- za sudjelovanje na manifestacijama, sajmovima, smotrama, skupovima koje su povezane s poljoprivrednom proizvodnjom
- za promociju i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda.

Prihvatljivi troškovi su: najam prostora, kotizacija, uvrštenje u sajamski katalog, trošak promotivnih materijala, trošak korištenja servisa on-line prodaje vlastitih poljoprivrednih proizvoda, trošak izrade i redizajna web shopa za digitalnu promociju i plasman vlastitih proizvoda

Intenzitet potpore po korisniku

- do 50%, a najviše do 500,00 eura godišnje
- je do 70 % iznosa prihvatljivih troškova, a najviše 500,00 eura za mlade poljoprivrednike koji su uspostavili gospodarstvo tijekom pet godina prije datuma podnošenja zahtjeva za potporu te nisu stariji od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti) u godini podnošenja zahtjeva.

5.

Ovaj program biti će objavljen u "Službenom glasniku" Virovitičko-podravške županije.

KLASA: 320-01/24-01/05

URBROJ: 2189-03/06-24-1

Virovitica, 2024. godine

PREDSJEDNIK

Dinko Begović

OBRAZLOŽENJE

UZ PRIJEDLOG PROGRAMA POTPORA U POLJOPRIVREDI I RURALNOM RAZVOJU
NA PODRUČJU VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2025. - 2027.
GODINE

PRAVNA OSNOVA

Program potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Virovitičko-podravске županije za razdoblje 2025. - 2027. godine (u daljnjem tekstu: Program) donosi se na temelju Uredbe Komisije (EU) br. 1408/2013 od 18. prosinca 2013. godine o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore de minimis u poljoprivrednom sektoru („Službeni list Europske unije“ L 352/9 od 24. prosinca 2013. godine), Uredbe Komisije (EU) 2019/316 od 21. veljače 2019. godine o izmjeni Uredbe (EU) br. 1408/2013 o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore de minimis u poljoprivrednom sektoru („Službeni list Europske unije LI 51/1 od 22. veljače 2019. godine), članka 3. Uredbe Komisije (EU) br. 1407/2013 o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore („Službeni list europske unije,, L 352/1 od 24. prosinca 2013. godine) Uredbe Komisije (EU) 2020/972 od 02. srpnja 2020. godine o izmjeni Uredbe (EU) br. 1407/2013 u pogledu njezina produljenja i o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 u pogledu njezina produljenja i odgovarajućih prilagodbi („Službeni list Europske unije,, L 215/3 od 7. srpnja 2020. godine), Uredbe komisije (EU) 2023/2831 od 13. prosinca 2023. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore („Službeni list Europske unije,, L 2023/2831 od 15. prosinca 2023. godine, Zakona o državnim potporama (Narodne novine broj 47/14 i 69/17), članaka 36. i 37. Zakona o poljoprivredi (Narodne novine broj 118/18, 42/20, 127/20, 52/21 i 152/22), članka 7. Pravilnika o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i ruralnom razvoju (Narodne novine broj 7/21) te članka 49. stavka 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine broj 20/18, 115/18, 98/19 i 57/22), a u svrhu dodjele potpora male vrijednosti poljoprivrednim gospodarstvima - subjektima u poljoprivredi i ruralnom razvoju.

OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU DONOŠENJEM PROGRAMA

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su u obvezi izraditi Programe potpora ukoliko žele dodjeljivati potpore male vrijednosti (de minimis potpore). Svrha i cilj ovoga Programa je razvoj poljoprivrede i unaprjeđenje ruralnoga prostora, poticanje osnivanja novih i jačanje postojećih poljoprivrednih gospodarstava, poticanje konkurentnosti poljoprivrede, kao i drugih ciljeva utvrđenih poljoprivrednom politikom Republike Hrvatske.

Slijedom prethodno navedenog, predlaže se Županijskoj skupštini usvajanje prijedloga Programa potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Virovitičko-podravске županije za razdoblje od 2025. do 2027. godine kao u predloženom tekstu.

Materijal pripremio: Upravni odjel za gospodarstvo i poljoprivredu

PROČELNIK

Bojan Mijok, mag.oec.

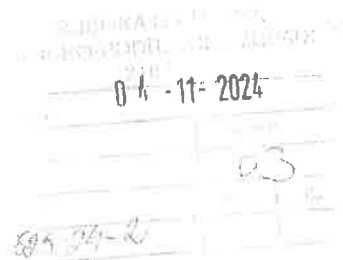

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I RIBARSTVA**

10000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 78, P.P. 1034
Telefon: 61 06 111, Telefax: 61 09 201

KLASA: 404-01/24-01/142
URBROJ: 525-07/311-24-2
Zagreb, 24. listopada 2024. godine

**VIROVITIČKO-PODRAVSKA
ŽUPANIJA
Trg Ljudevita Patačića 1
33000 Virovitica**

PREDMET: Mišljenje o usklađenosti prijedloga potpore male vrijednosti – Program mjera potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Virovitičko-podravске županije za razdoblje 2025. – 2027. godine

- mišljenje, daje se

Poštovani,

Virovitičko-podravska županija (dalje u tekstu: Davatelj *de minimis* potpore) dostavila je Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (dalje u tekstu: Ministarstvo) Program mjera potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Virovitičko-podravске županije za razdoblje 2025. – 2027. godine (dalje u tekstu: Pravilnik) s Obrascem prijave potpore male vrijednosti u poljoprivredi.

Temeljem članka 37., stavka 1. Zakona o poljoprivredi („Narodne novine“ broj 118/18, 42/20, 127/20, 52/21 i 152/22) (dalje u tekstu: Zakon), Ministarstvo daje sljedeće

Mišljenje:

I.

Program predstavlja potporu male vrijednosti koja zbog svog iznosa ne narušava ili ne prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja i ne utječe na trgovinu između država članica EU te ne predstavlja državnu potporu iz članka 107. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje u tekstu: UFEU).

II.

Program ispunjava sve uvjete iz Uredbe Komisije (EU) br. 1408/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potporu *de minimis* u poljoprivrednom sektoru (SL L 352, 24. prosinac 2013.) i Uredbe Komisije (EU) 2019/316 od 21. veljače 2019. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1408/2013 o primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore *de minimis* u poljoprivrednom sektoru (SL L 51 1, 22. veljače 2019.) (dalje u tekstu: Uredba *de minimis*).

III.

O svakoj izmjeni i dopuni Programa Davatelj *de minimis* potpore je dužan obavijestiti Ministarstvo.

IV.

Sukladno članku 11. Pravilnika o državnim potporama poljoprivredi i ruralnom razvoju („Narodne novine“ broj 7/21) (dalje u tekstu: Pravilnik), Davatelj *de minimis* potpore vodi zasebnu evidenciju potpora male vrijednosti. Evidencija mora sadržavati sve potrebne informacije o ispunjenim uvjetima za dodjelu potpore male vrijednosti. Evidenciju o dodijeljenim potporama i sve potrebne dokumente Davatelj *de minimis* potpore mora čuvati 10 godina od dana dodjele potpore. Davatelj *de minimis* potpore dužan je dostaviti Ministarstvu izvješće o dodijeljenim potporama male vrijednosti najkasnije u roku od 15 dana od dodjele potpore male vrijednosti.

V.

Davatelj *de minimis* potpore dužan je, uz objavu javnog poziva za dodjelu potpora temeljem odobrenog Programa, objaviti i tekst Programa na internetskim stranicama i/ili službenom glasilu te o tome obavijestiti Ministarstvo.

VI.

Davatelj *de minimis* potpore dužan je prilikom dodjele potpore male vrijednosti provjeriti hoće li dodjelom potpore poduzetnik preći propisanu gornju granicu za dodjelu potpore male vrijednosti na način koji je propisan člankom 3. Uredbe *de minimis*.

VII.

Davatelj *de minimis* potpore obvezan je provjeriti je li u konkretnom slučaju riječ o „jednom poduzetniku,“ na način koji je propisan člankom 2. stavkom 2. Uredbe *de minimis*.

VIII.

Sukladno članku 7., stavku 9. Pravilnika, Davatelj *de minimis* potpore dužan je korisniku potpore dostaviti obavijest da mu je dodijeljena potpora male vrijednosti sukladno Uredbi *de minimis*.

Obrazloženje:

Uvidom u dostavljeni Program utvrđeno je da sadrži sve osnovne elemente koje mora sadržavati program za dodjelu potpore male vrijednosti: davatelja potpore, pravni akt, korisnike potpore, cilj/namjenu potpore, instrument, iznos i intenzitet potpore, opravdane troškove za dodjelu potpore, trajanje potpore i izvore financiranja.

Svi navedeni elementi Programa opisani su u nastavku, kako slijedi:

Davatelj potpore:	Virovitičko-podravska županija
Datum prijave:	24.10.2024.
Naziv potpore:	Program mjera potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Virovitičko-podravske županije za razdoblje 2025. – 2027. godine
Vrsta potpore:	Program
Pravni akt:	Temeljem članka 36. Zakona o poljoprivredi („Narodne novine“ broj 118/18, 42/20, 127/20, 52/21 i 152/22) i članka 19. Statuta Virovitičko-podravske županije („Službeni glasnik“ Virovitičko-podravske županije br. 2/21.).
Razina dodjele potpore:	Regionalna
Kategorija:	Poljoprivreda
Cilj/namjena potpore:	<p>Sukladno članku 1. Uredbe <i>de minimis</i>, Program se primjenjuje na potpore dodijeljene poduzetnicima u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje, uz iznimku:</p> <p>a) potpora čiji je iznos određen na temelju cijene ili količine proizvoda stavljenih na tržište,</p> <p>b) potpora djelatnostima vezanima uz izvoz, to jest potpora koje su izravno vezane uz izvezene količine, potpora za osnivanje i upravljanje distribucijskom mrežom ili za neke druge tekuće troškove vezane uz izvoznu djelatnost,</p> <p>c) potpora uvjetovanih korištenjem domaćih umjesto uvoznih proizvoda.</p> <p>Sukladno članku 2. Uredbe <i>de minimis</i>, poljoprivredni proizvod znači proizvod iz Priloga I. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, uz iznimku proizvoda ribarstva i akvakulture obuhvaćenih Uredbom vijeća (EZ) br. 104/2000.</p>
Instrument potpore:	Subvencija
Korisnici potpore:	Korisnici potpore su primarni poljoprivredni proizvođači koji zadovoljavaju i druge uvjete propisane Programom.
Planirana potpora:	<p>Mjera 1. Potpora male vrijednosti u stočarstvu</p> <p>Mjera 2. Potpora male vrijednosti za voćarsku, vinogradarsku i povrtlarsku proizvodnju</p>

- Mjera 3. Potpora male vrijednosti za ratarsku proizvodnju
Mjera 4. Potpora za podizanje plastenika i staklenika za uzgoj povrća i voća
Mjera 5. Potpora za podizanje/rekonstrukciju intenzivnih višegodišnjih nasada
Mjera 6. Potpora za sufinanciranje troškova umjetnog osjemenjivanja goveda
Mjera 7. Potpora za umjetno osjemenjivanje nazimica i krmača
Mjera 8. Potpora za ulaganje u poboljšanje kvalitete mužnje i skladištenje mlijeka
Mjera 9. Potpora za kupovinu uzgojno valjanih grla u stočarstvu
Mjera 10. Potpora za uzgoj i držanje valjanih junica mliječnih pasmina
Mjera 11. Potpora za očuvanje pčelinjeg fonda
Mjera 12. Potpora male vrijednosti za okrupnjavanje i poboljšavanje poljoprivrednog zemljišta

Iznos potpore: Ukupan iznos Programa za razdoblje od 2025. do 2027. g,-
450.000,00 EUR

2025.- 150.000,00 EUR

2026.- 150.000,00 EUR

2027.- 150.000,00 EUR

Intenzitet potpore: Sukladno članku 3. Uredbe *de minimis*, ukupni iznos potpora male vrijednosti koji je dodijeljen pojedinom korisniku ne smije prijeći iznos od 20.000,00 EUR tijekom razdoblja od tri fiskalne godine te se ta gornja granica primjenjuje bez obzira na oblik potpore ili svrhu potpore.

Izvori sredstava: Proračun Virovitičko-podravske županije

Trajanje programa: Od odobrenja Ministarstva do 31. prosinca 2027. godine.

Napomena:

Sredstvima odobrenog Programa nije dozvoljeno financiranje istih prihvatljivih troškova za koje je korisnik zatražio financiranje iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike 2023.-2027. Dodatno financiranje može dovesti do prekoračenja maksimalno propisanih intenziteta odnosno dvostrukog financiranja.

Od 01. siječnja 2025. na snagu stupa izmjena Uredbe de minimis u poljoprivrednom sektoru kojom će biti povećan iznos de minimis potpore po poduzetniku te propisan novi način praćenja trogodišnjeg razdoblja.

Prethodno odobrene programe potpora biti će potrebno uskladiti sa navedenim izmjenama. Molimo Vas da izmjene programa dostavite na mišljenje Ministarstvu na način propisan člankom 7. Pravilnika.

Slijedom navedenoga, Ministarstvo daje pozitivno mišljenje na Program potpore male vrijednosti u poljoprivredi. U dijelu koji se odnosi na nadležnost ovog Ministarstva nema prepreka u dodijeli potpore male vrijednosti.

S poštovanjem,

DRŽAVNI TAJNIK

Marinko Beljo